

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 232/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], advokátky, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaniach vedených pod sp. zn. 2 T 18/2018, sp. zn. 4 T 5/2018, sp. zn. 2 T 23/2018 a sp. zn. 2 Nt 2/2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], advokátky, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 2 T 18/2018, sp. zn. 4 T 5/2018, sp. zn. 2 T 23/2018 a sp. zn. 2 Nt 2/2019 (ďalej spolu aj „namietané konania“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd sťažovateľku ustanovil za obhajcu v trestných konaniach vedených na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 18/2018, sp. zn. 4 T 5/2018, sp. zn. 2 T 23/2018 a sp. zn. 2 Nt 2/2019. Po ukončení týchto trestných konaní sťažovateľka adresovala okresnému súdu návrhy na priznanie trov obhajoby, a to takto:

- v konaní sp. zn. 2 T 18/2018 bol návrh na priznanie trov obhajoby vo výške 2 299,24 eur doručený okresnému súdu 23. júla 2018,

- v konaní sp. zn. 4 T 5/2018 bol návrh na priznanie trov obhajoby vo výške 1 691,55 eur doručený okresnému súdu 22. januára 2019,

- v konaní sp. zn. 2 T 23/2018 bol návrh na priznanie trov obhajoby vo výške 1 402,66 eur doručený okresnému súdu 22. februára 2019 a

- v konaní sp. zn. 2 Nt 2/2019 bol návrh na priznanie trov obhajoby vo výške 253,70 eur doručený okresnému súdu 2. septembra 2019.

3. Po uplynutí zákonných lehôt na rozhodnutie o priznaní trov obhajoby podľa § 553 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) adresovala sťažovateľka okresnému súdu 10. septembra 2019 do mailovej schránky prvú sťažnosť na prietahy v uvedených konaniach, ktorej nebolo zo strany okresného súdu žiadnym spôsobom vyhovené. Po uplynutí ďalších 4 mesiacov sťažovateľka 8. januára 2020 podala do namietaných konaní v poradí druhú sťažnosť na prietahy v konaní z dôvodu nerešpektovania zákonných lehôt. Okresný súd jednotlivé sťažnosti sťažovateľky vybavil podaniami zo 4. februára 2020 pod sp. zn. 1 SprS3/2020, sp. zn. 1 SprS/5/2020, sp. zn. 1 SprS/4/2020 a sp. zn. 1 SprS/2/2020, v ktorých uviedol, že sťažnosti považuje za dôvodné, dĺžka konaní o priznaní náhrady uplatnených trov

obhajoby v jednotlivých trestných konaniach prekročila medze primeranosti a o trovách už bolo rozhodnuté, aj keď nie v zákonných lehotách.

4. V namietaných konaniach došlo k rozhodnutiu o návrhoch na priznanie trov obhajoby, a to uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 18/2020 z 20. januára 2020 po viac ako 17 mesiacoch, uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T 5/2018 z 21. januára 2020 po viac ako 11 mesiacoch, uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 23/2018 z 22. januára 2020 po viac ako 11 mesiacoch a uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 2/2019 z 21. januára 2020 po viac ako 4 mesiacoch od ich podania. Uvedené trovy obhajoby neboli sťažovateľke do podania ústavnej sťažnosti vyplatené. Okresný súd teda nedodrжал zákonnú lehotu, pričom sťažovateľka ako obhajkyňa riadne poskytovala služby svojim klientom, zúčastňovala sa nariadených vyšetrovacích úkonov, ako aj úkonov v súdnom konaní, vynakladala čas a hotové výdavky s tým súvisiace. Ide o výplatu sťažovateľky, ktorú nemôže sťažovateľka ako osoba vykonávajúca podnikateľskú činnosť ďalej vo svojej činnosti zhodnocovať. V súvislosti so vzniknutou situáciou a s tým, že ju okresný súd nevyplatením priznaných trov obhajoby drží v neistom postavení, sťažovateľka tvrdí, že bola nútená zrušiť svoje pracovisko v Rimavskej Sobotě, ktorého náklady už nedokázala pokryť.

5. Sťažovateľka uvádza, že napriek rozhodnutiu okresného súdu o podaných návrhoch na priznanie náhrady trov obhajoby nedošlo k odstráneniu stavu jej právnej neistoty a pociťuje vážnu a nenapraviteľnú ujmu, vzhľadom na čo požaduje aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 20 000 eur, ktorého výšku odôvodňuje najmä závažným porušením jej práv, ku ktorému dochádza už viac ako rok.

6. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní pod sp. zn. 2T/18/2018, 4T/5/2018, 2T/23/2018 a 2Nt/2/2019 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/18/2018, 4T/5/2018, 2T/23/2018 a 2Nt/2/2019 prikazuje ďalej konať bez zbytočných prieťahov.

3. Okresný súd Rimavská Sobota je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľke vo výške 20.000,-€ (slovom dvadsaťtisíc eur) na jej účet.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych prepisov

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

12. Podľa § 553 ods. 2 Trestného poriadku obhajca, ktorý bol obvinenému ustanovený, má voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa tarify určenej osobitným predpisom, ak zákon neustanovuje inak.

12.1 Podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku o návrhu podľa odseku 2 orgán činný v trestnom konaní alebo súd rozhodne do 30 dní od jeho podania. Priznanú odmenu a náhradu hotových výdavkov orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyplatí najneskôr do 90 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. O výške odmeny a náhrady obhajcu podľa osobitného predpisu, ktorý ukončil zastupovanie vo veci, rozhodne na návrh obhajcu orgán činný trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietaných trestných konaniach, v ktorých okresný súd rozhodol o jej návrhoch na priznanie odmeny právneho zastúpenia v trestných konaniach, v ktorých bola ustanovené ex offio, až po uplynutí 17, 11 a 4 mesiacov (teda úplne mimo rámca 30-dňovej zákonnej lehoty), a do podania ústavnej sťažnosti jej priznaná odmena nebola zo strany okresného súdu vyplatená napriek tomu, že aj na vyplatenie priznaných odmien zákon upravuje lehotu 90 dní.

14. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

17. Podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (m. m. Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

18. Ako vyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti a ako ústavný súd zistil dožiadanim na okresnom súde, o jej nároku na priznanie trov obhajoby rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 18/2018 z 20. januára 2020, právoplatným 14. februára 2020, uznesením sp. zn. 4 T 5/2018 z 21. januára 2020, právoplatným 31. januára 2020, uznesením sp. zn. 2 Nt 2/2019 z 20. januára 2020, právoplatným 14. februára 2020, a uznesením sp. zn. 2 T 23/2018 z 22. januára 2020, právoplatným 14. februára 2020. Ústavný súd konštatuje, že uvedenými rozhodnutiami okresný súd nastolil právnu istotu a rozhodol o právnom nároku sťažovateľky na náhradu trov povinnej obhajoby, ktorej sa svojimi návrhmi na okresnom súde domáhala. Ústavná sťažnosť bola pritom ústavnému súdu doručená

až 1. apríla 2020 (podaná na poštovú prepravu 31. marca 2020). Vzhľadom na uvedené preto vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote dospel ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená, keďže bola podaná v čase, keď bola „vec“ sťažovateľky už právoplatne rozhodnutá.

19. Vychádzajúc z účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v rovnakom rozsahu aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (m. m. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/05), ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Čo sa týka námietky sťažovateľky o tom, že priznaná náhrada trov obhajoby jej nebola ku dňu podania ústavnej sťažnosti vyplatená, ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na samotné znenie právnej úpravy. Podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku priznanú odmenu a náhradu hotových výdavkov orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyplatí najneskôr do 90 dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola náhrada trov priznaná. Ako ústavný súd zistil dožiadaním na okresnom súde a ako je uvedené v bode 18 tohto rozhodnutia, uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T 5/2018 z 21. januára 2020 nadobudlo právoplatnosť 31. januára 2020, t. j. zákonná lehota 90 dní na uhradenie náhrady trov obhajoby v tomto prípade uplynula 30. apríla 2020. Zvyšné tri uznesenia okresného súdu nadobudli právoplatnosť 14. februára 2020, t. j. zákonná lehota 90 dní na uhradenie náhrady trov obhajoby v tomto prípade uplynula 14. mája 2020. Ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súde 1. apríla 2020.

21. Vo všetkých štyroch prípadoch teda v čase podania ústavnej sťažnosti ešte zákonná lehota na splnenie povinnosti okresného súdu vyplatiť priznanú náhradu trov obhajoby okresnému súde neuplynula. Z informácie okresného súdu navyše vyplýva, že všetky uznesenia okresného súdu boli k 7. máju 2020 prevzaté uctárňou okresného súdu,

ktorá uvedené nároky sťažovateľky uhradila so splatnosťou k 20. máju 2020. Zákonná lehota na vyplatenie priznanej náhrady trov povinnej obhajoby v prospech sťažovateľky tak bola zo strany okresného súdu prekročená v jednom prípade o 20 dní a v druhom prípade o 6 dní. Takémuto omeškaniu v splnení povinnosti okresného súdu vyplatiť právoplatne priznanú náhradu trov obhajoby nemožno priznať žiadnu ústavnoprávnu relevanciu.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v sťažnostnom petite.

Poučenie: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu